

Nordiskt Genresurscenter
230 53 Alnarp

Datum 2010-05-12
Dnr 32-2009-0575

Nordiskt Genresurscenters årsrapport 2009

Riksrevisionen har granskat Nordiskt genresurscenters (NordGen) årsrapport 2009 daterad 2010-02-15 samt den reviderade årsrapporten daterad 2010-04-23. Syftet har varit att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Riksrevisionen vill efter granskningen av årsredovisningen och avlämnandet av revisionsberättelse fästa styrelsens uppmärksamhet på nedanstående.

Riksrevisionen önskar information senast 2010-06-30 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Sammanfattning

Riksrevisionen granskade den 14 -15 april 2010 NordGens årsrapport daterad 2010-02-15. Riksrevisionens granskning visade att årsrapporten innehöll flera väsentliga fel som innebar att årsrapporten inte gav en rättvisande bild av NordGens ekonomiska ställning. Flera balansposter var felaktigt värderade och periodiseringar hade inte gjorts vilket medförde att årets resultat borde varit betydligt sämre än vad som redovisades i årsrapportens resultaträkning. I samband med granskningen avrapporterade Riksrevisionen gjorda iakttagelser muntligen till NordGen. NordGen valde efter den muntliga avrapporteringen att bryta upp bokslutet och korrigera redovisningen i enlighet med Riksrevisionens muntliga rekommendationer. NordGen har även beslutat och inkommit med en reviderad årsrapport daterad 2010-04-23. NGC bör vidta åtgärder och stärka den interna styrningen och kontrollen. NGC bör både stärka rutinerna för den löpande ekonomiadministrationen samt rutinerna för upprättande och kvalitetssäkring av årsrapporten. NordGen har också rekommenderats att vidta åtgärder för att komma tillrätta med den ekonomiska situationen.

Vid granskning av posterna personalkostnader och varor och tjänster i resultaträkningen uppmärksammades att NordGen under 2009 haft höga kostnader för konsulter, det handlar särskilt om två tidigare anställda. Det föreligger oklarheter kring om NordGen brutit mot 8-årsregeln liksom lagen om offentlig upphandling vid anlitande av dessa.

Riksrevisionen skrev 2009 en rapport till NordGen om bland annat bristande hantering av förskott som utbetalats till projektledaren i projektet SADC (se revisionsrapport daterad 2009-05-18, dnr 32-2008-0688). Projektet startade 1989 och har sedan dess haft en och samma projektledare, vilket enligt NordGen har varit ett tydligt önskemål från Sida. Det framkommer i rapporten att NordGen under 2005 utbetalat ett årligt förskott till

projektledaren för att täcka utgifter i samband med en kurs inom projektet. Av förskottet återstod vid Riksrevisionens granskning av årsrapporten 2008 ännu 247 tkr som oredovisat. Riksrevisionen rekommenderade då NordGen att snarast se till att det utgivna förskottet från 2005 slutredovisas. Vid granskning av årsrapporten 2009 konstaterar Riksrevisionen att NordGen fortfarande inte har fått in någon redovisning av projektledaren och att förskottet finns kvar i balansräkningen fem år efter utbetalningen.

1. Väsentliga brister i ursprunglig årsrapport 2009

Riksrevisionen granskade den 14-15 april 2010 NordGens årsrapport daterad 2010-02-15. Riksrevisionens granskning visade att årsrapporten innehöll flera väsentliga fel som innebar att årsrapporten inte gav en rättvisande bild av NordGens ekonomiska ställning. Flera balansposter var felaktigt värderade och periodiseringar hade inte gjorts vilket medförde att årets resultat borde varit betydligt sämre än vad som redovisades i årsrapportens resultaträkning.

I samband med granskningen avrapporterade Riksrevisionen gjorda iakttagelser muntligen till NordGen. Institutionen valde efter den muntliga avrapporteringen att bryta upp bokslutet och korrigera redovisningen i enlighet med Riksrevisionens muntliga rekommendationer. NordGen har även beslutat och inkommit med en reviderad årsrapport daterad 2010-04-23. Riksrevisionen bedömer att den reviderade årsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild av institutionens verksamhet och ekonomiska ställning. Riksrevisionen bedömer dock att NordGen behöver vidta åtgärder för att hantera bristerna i ekonomiadministrationen samt stärka rutinerna för upprättande och kvalitetssäkring av årsrapporten. Riksrevisionens granskning visar bland annat att det saknas en räkenskapsinstruktion i enlighet med NMR:s handbok för institutioner. Av avsnitt 6.3.2 framgår att:

Närmare bestämmelser om kontroll av kassa- och räkenskapsfunktioner ska fastläggas i en räkenskapsinstruktion. Med räkenskapsinstruktion menas en beskrivning av tillämpas redovisningssystem och de rutiner som gäller för institutionens ekonomiadministration. Det är institutionsledaren som ansvarar för att ta fram en räkenskapsinstruktion, att den fungerar och är dokumenterad.

Sammantaget innebär bristerna att NordGen i årsrapporten daterad 2010-02-15 redovisade ett för högt ekonomiskt resultat med 2 950 tkr. I årsrapporten redovisades ett eget kapital på +2 056 tkr. I den reviderade årsrapporten daterad 2010-04-23 redovisar NGC ett negativt eget kapital på -894 tkr. Det negativa egna kapitalet innebär att NGC snarast behöver vidta åtgärder för att komma tillrätta med det ekonomiska underskottet.

Nedan redogör Riksrevisionens för de mest väsentliga iakttagelserna i den ursprungliga årsrapporten som sedan har rättats:

1.1 Periodiseringar hade inte bokförts

NordGen hade inte bokfört några periodiseringar, varken på balansräkningens tillgångs- eller skuldsida. Orsaken var att NordGen hade uppfattat att de inte skulle redovisa några periodiseringar i årsrapporten. Riksrevisionen har dock tagit del av Nordiska Ministerrådets (NMR)

handbok för institutioner. Av handbokens avsnitt 6.3 framgår att kostnader och intäkter som bokförts i fel period ska periodiseras vid upprättande av årsrapporten. Riksrevisionens granskning av inkommande fakturor över 10 tkr i början av 2010 visade att det åtminstone fanns kostnader till ett belopp av 884 tkr som avsåg 2009, vilka NordGen inte hade periodiserat. Dessa fakturor borde ha periodiserats som upplupna kostnader och därmed belastat årets resultat.

1.2 Semesterlöneskulden hade inte bokförts

NordGen hade inte bokfört semesterlöneskulden som en upplupen kostnad i årsrapporten, utan hade endast i en not till balanserat resultat angett semesterlöneskuldens beloppsmässiga storlek. NordGen hade dock inte i noten redovisat semesterlöneskulden för de anställda i Norge. Semesterlöneskulden, varav en del avser semesterlöneskuld som uppkommit tidigare år och en del avser 2009 års förändring, uppgick till 1 555 tkr. Konsekvensen är att NordGens balanserade resultat var 1 555 tkr för högt i den ursprungliga årsrapporten.

1.3 Brister i värderingen av pågående projekt

Redovisade fordringar i pågående projekt innehöll poster som Riksrevisionen bedömde var icke balansgilla. Riksrevisionen granskade endast ett urval av pågående projekt, varför det inte kan uteslutas att det finns brister i värderingen även av andra pågående projekt.

NordGen hade i ett projekt bokfört 202 tkr som en fordran mot CBM (Centrum för Biologisk Mångfald). Fordran avsåg upparbetade kostnader under 2005. Riksrevisionens granskning visar att det saknades avtal mellan NordGen och CBM för det aktuella projektet. De 202 tkr som tagits upp som en fordran har NordGen aldrig fakturerat CBM. Riksrevisionen bedömer att fordran är osäker och borde därför inte tagits med som en tillgång i årsrapporten.

NordGen hade i ett annat projekt bokfört 283 tkr som en projektfordran mot CBM. Det finns avtal mellan NordGen och CBM för bedrivande av projektet. Avtalen begränsar hur mycket NordGen har rätt att fakturera CBM årligen. Riksrevisionens granskning visar att NordGen årligen har fakturerat CBM i enlighet med avtalet. Det som NordGen redovisar som en fordran i årsrapporten avser upparbetade kostnader som överstiger takbelopp i avtalen. Avtalen innehåller dock villkor om att NordGen efter överenskommelse kan fakturera kostnader utöver det årliga takbeloppet på 500 tkr. NordGen har dock inte fakturerat CBM för dessa kostnader, trots att dessa avser åren 2004-2008. Riksrevisionen bedömer därför att fordran mot NordGen är osäker.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar NordGen att stärka den interna styrningen och kontrollen. NordGen bör både stärka rutinerna för den löpande ekonomiadministrationen samt rutinerna för upprättande och kvalitetssäkring

av årsrapporten. För att försäkra sig om att de ekonomiadministrativa rutinerna fungerar i enlighet med gällande regelverk bör NordGen snarast ta fram en räkenskapsinstruktion i enlighet med handbok från NMR.

Riksrevisionen rekommenderar NordGen att särskilt se över och skärpa rutinerna för projektredovisning, både för att säkerställa att årsrapporten blir rättvisande och för att förhindra att nedlagda kostnader i projekten överstiger avtalade ersättningar och därmed belastar institutionens resultat. NordGen bör vidare utreda vilka fordringar i balansräkningen som är osäkra. Dessa fordringar bör reserveras och övriga fordringar faktureras så snart som möjligt.

Riksrevisionen rekommenderar NordGen att vidta åtgärder för att komma tillrätta med den ekonomiska situationen.

2. Konsultkostnader samt 8-årsregeln

Vid granskning av posterna personalkostnader och varor och tjänster i resultaträkningen uppmärksammades att Nordiskt genresurscenter (NordGen) under 2009 haft höga kostnader för konsulter, det handlar särskilt om två tidigare anställda. Samtliga nordiska institutioner följer det internordiska regelverket som bland annat reglerar anställningstid. Av handbok för institutioners kapitel 7 stycke 7.2.3 Kontrakt och lönesättning framgår att: *Personal normalt anställs på 4 års kontrakt med möjlighet till förlängning, dock upptill högst 8 års samlad tjänstetid.*

- Konsult A var kontraktsanställd under 8 år på Nordiska genbanken och hade därmed arbetat den maximalt tillåtna tiden. NordGen har valt att låta SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) anställa konsult A och sedan skrivit ett avtal med SLU. Av avtalet framgår att NordGen ska ersätta SLU för samtliga lönekostnader samt administration för dessa. Övriga kostnader för konsult A ska utbetalas och administreras direkt av NordGen. Av redovisningen framgår att NordGen under 2009 har betalat fakturor för cirka 800 tkr till SLU avseende konsult A. Konsult A har sitt arbetsställe i samma lokaler som övriga anställda på NordGen i Alnarp. Från och med 2010 är kontraktet uppsagt och Konsult A har istället visstidsanställts på NordGen, detta förfarande har enligt NordGen kommunicerats med NMR:s personalavdelning.
- Konsult B var kontraktsanställd under 8 år på Nordiska genbanken och hade därmed arbetat den maximalt tillåtna tiden. Under slutet av sin tjänstgöringstid påbörjade Konsult B studier för en PhD. När kontraktet löpt ut togs ett beslut om att Konsult B skulle anställas av NGO Bioersity i Rom. Ett avtal skrevs mellan Bioersity och NordGen som innebar att samtliga kostnader inklusive ett OH-pålägg på 15 procent skulle faktureras NordGen under 2,5 år. NordGen har betalat sammanlagt drygt 2 mnkr till forskningscentret. Konsult B har

sitt arbetsställe i samma lokaler som övriga anställda på NordGen i Alnarp. Vid granskning har vi även funnit att NordGen betalat andra kostnader för konsult B, exempelvis kursavgifter.

Riksrevisionen har vid samtal med institutionens ledning fått klart för sig att NordGen i dessa två fall medvetet vidtagit åtgärder för att kringgå 8-årsregeln. Riksrevisionen har fått olika besked om i vilken utsträckning förfarandet har godkänts av NMR. Det står dock klart att NordGen inte genomfört någon upphandling innan anlitande av konsult A respektive konsult B.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar NordGen att omgående utreda vilket regelverk som gäller för institutionens upphandling av varor och tjänster. Om NordGen, liksom övrig offentlig verksamhet i Sverige, ska följa lagen om offentlig upphandling (LOU) bör en konkurrensutsättning ske innan en konsult anlitas.

Riksrevisionen rekommenderar även NordGen att utreda om anlitande av tidigare anställda som konsulter, utan att genomföra konkurrensutsatta upphandlingar, är i överensstämmelse med NMR:s regelverk, bland annat 8-årsregeln.

3. SADC – Projektförskott och andra oklarheter

Riksrevisionen skrev 2009 en rapport till Nordiskt genresurscenter (NordGen) om bland annat bristande hantering av förskott som utbetalats till projektledaren i projektet SADC (se revisionsrapport daterad 2009-05-18, dnr 32-2008-0688). Projektet startade 1989 och har sedan dess haft en och samma projektledare, vilket enligt NordGen har varit ett tydligt önskemål från Sida. Det framkommer i rapporten att NordGen under 2005 utbetalat ett årligt förskott till projektledaren för att täcka utgifter i samband med en kurs inom projektet. Av förskottet återstod vid Riksrevisionens granskning av årsrapporten 2008 ännu 247 tkr som oredovisat. Riksrevisionen rekommenderade då NordGen att snarast se till att det utgivna förskottet från 2005 slutredovisas. Vid granskning av årsrapporten 2009 konstaterar Riksrevisionen att NordGen fortfarande inte har fått in någon redovisning av projektledaren och att förskottet finns kvar i balansräkningen fem år efter utbetalningen.

I samband med Riksrevisionens granskning av årsrapporten uppmärksammades även andra brister i NordGens hantering av SADC:

- NordGen har inte tillgång till något avtal/beslut från Sida om att bedriva fas 5 av SADC Afrika (år 2008 – 2010). Avtalat belopp uppgår enligt en ekonomisk sammanställning till 18,7 mnkr.

- I redovisningen redovisar NordGen ett förskott på 10,6 mnkr från Sida avseende SADC. Alla in- och utbetalningar ska enligt avtal med Sida bokföras på separata bankkonton. Saldot på dessa bankkonton uppgår per 2009-12-31 till 13,1 mnkr. NordGen saknar underlag som förklarar differensen mellan redovisningen och saldot på dessa bankkonton.
- Av underlag hos NordGen framgår att förskotten från fas 4 och tidigare faser av SADC uppgår till 13,2 mnkr. NordGen saknar beslut från Sida om att ej förbrukade medel från tidigare faser får föras in i fas 5 av projektet. NordGen har inte heller kunnat hänvisa till beslut/avtal som visar att medel från tidigare faser får användas i fas 5.

Rekommendation

Riksrevisionens rekommendation från 2009 kvarstår. Institutionen bör omgående se till att projektledaren lämnar en slutredovisning avseende förskottet på 247 tkr som utbetalades 2005. Om en sådan redovisning uteblir bör NordGen vidta ytterligare åtgärder.

Riksrevisionen rekommenderar vidare NordGen att skärpa avtalshanteringen av SADC samt att utreda det redovisade förskottet.

Ansvarig revisor Stefan Andersson har beslutat i detta ärende.
Uppdragsledare Frida Gustafsson har varit föredragande.

Stefan Andersson

Frida Gustafsson

Kopia för kännedom:
Nordiska ministerrådet
Store Strandstræde 18
1255 København K
Danmark

Rigsrevisionen
Landgreven 4
Postboks 9009
1022 København K
Danmark